

ΑΙ: Ακροβατώντας μεταξύ αντιφάσεων και κινδύνων

Γεώργιος Π. Χρούσος Μάριος Ζαφειρόπουλος
Πρώτη Δημοσίευση 15/11/2025, 16:45

Online Έκδοση 15/11/2025, 15:22
[Share](#)

Από την αρχαιότητα, κάθε γενιά πιστεύει ότι το μέλλον των επόμενων εξαρτάται από τη δική της εποχή και ότι είναι «εξυπνότερη» ή σοφότερη από τις προηγούμενες. Σήμερα, αυτή η πεποίθηση αποκτά ιδιαίτερη ένταση εξαιτίας της ραγδαίας ανάπτυξης της [Τεχνητής Νοημοσύνης](#) (TN), που για πρώτη φορά δεν μετασηματίζει μόνο τα εργαλεία μας, αλλά αγγίζει τον ίδιο τον πυρήνα της ανθρώπινης φύσης – τη σκέψη, τη δημιουργικότητα, την αυτονομία και την ταυτότητά μας. Η πρόκληση είναι άνευ ιστορικού προηγούμενου: καλούμαστε να διαχειριστούμε μια τεχνολογία που μπορεί να αναδιαμορφώσει όχι μόνο την καθημερινότητα, αλλά και το ίδιο το νόημα της «ανθρωπινότητάς» μας. Η TN υπόσχεται πρωτόγνωρη πρόσβαση στη γνώση και στη δημιουργικότητα. Εφαρμογές όπως το **ChatGPT**, το **Claude** και το **Gemini** επιτρέπουν σε

οποιονδήποτε να αντλεί πληροφορίες, να λύνει προβλήματα και να παράγει περιεχόμενο χωρίς εξειδικευμένες σπουδές. Αυτή η εξέλιξη μοιάζει να εκδημοκρατίζει τη γνώση, μειώνοντας τα όρια μεταξύ «ειδικών» και «μη ειδικών».

Ωστόσο, η ισότητα αυτή είναι εν μέρει ψευδαίσθηση. Οι δωρεάν εκδόσεις παρέχουν περιορισμένες δυνατότητες, ενώ οι συνδρομητικές προσφέρουν σαφώς ανώτερες επιδόσεις, δημιουργώντας ένα νέο είδος «γνωσιακής ανισότητας». Επιπλέον, ακόμη κι αν η πρόσβαση γίνει καθολική, η ποικιλότητα των ανθρώπινων ικανοτήτων και κινήτρων θα οδηγεί αναπόφευκτα σε διαφορετικά αποτελέσματα. Ισως, τελικά, η **TN** να εντείνει αντί να μειώσει τις κοινωνικές ανισότητες.

Η **TN** δεν επηρεάζει μόνο τη γνώση αλλά και τον ψυχισμό. Η επικοινωνία με ένα «**ουδέτερο**» ψηφιακό σύστημα διευκολύνει την ελεύθερη έκφραση σκέψεων και συναισθημάτων χωρίς φόβο κριτικής, θυμίζοντας τη μέθοδο της ψυχανάλυσης. Ομως, αυτή η αίσθηση ασφάλειας ενέχει κινδύνους: μπορεί να οδηγήσει σε υποκατάσταση των ανθρώπινων σχέσεων, με τους χρήστες να στρέφονται περισσότερο σε ψηφιακούς διαλόγους παρά σε πραγματικές κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Η «**ανώνυμη εξομολόγηση**» που προσφέρει η **TN** δεν μπορεί να αντικαταστήσει την ανθρώπινη ενσυναίσθηση.

Η **TN** παρουσιάζεται ως αντικειμενική, αλλά δεν είναι. Οι αλγόριθμοι αντικατοπτρίζουν τις προκαταλήψεις, τα ιδεολογικά φίλτρα και τις αξίες όσων τους σχεδίασαν. Ακόμη και μικρές αποκλίσεις στα δεδομένα εκπαίδευσης οδηγούν σε μεγάλες συστημικές παραμορφώσεις. Ετσι, τίθενται θεμελιώδη ερωτήματα: ποιος ορίζει τις αξίες που ενσωματώνει η **TN**; Ποιος ελέγχει ότι υπηρετεί το κοινό καλό και όχι τα εταιρικά ή πολιτικά συμφέροντα; Η έννοια της «**αντικειμενικής πληροφορίας**» γίνεται ολοένα πιο αμφίβολη.

Η **τεχνολογική** πρόοδος τρέχει ταχύτερα από τη δυνατότητα των κοινωνιών να προσαρμοστούν. Ενώ οι **συζητήσεις περί ηθικής και νομοθεσίας** βρίσκονται ακόμη στα αρχικά στάδια, οι εταιρείες αναπτύσσουν διαρκώς νέες εκδόσεις και εφαρμογές. Δημιουργείται έτσι ένα επικίνδυνο χάσμα μεταξύ στοχασμού και δράσης: η φιλοσοφία και η πολιτική αργούν να θέσουν όρια σε τεχνολογίες που ήδη μεταμορφώνουν τον κόσμο.

Αν η ΤΝ αποτελεί καθρέφτη των ανθρώπινων αντιφάσεων, η απάντηση δεν μπορεί να είναι μόνο τεχνολογική αλλά βαθιά ανθρωπιστική. Χρειαζόμαστε μια νέα παιδεία που να ενισχύει την κριτική σκέψη, τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ηθική ευθύνη. Οι θεσμοί οφείλουν να θέτουν διαφανείς κανόνες, και οι κοινωνίες να θυμούνται ότι η ΤΝ είναι εργαλείο, όχι υποκατάστατο της ανθρώπινης δημιουργικότητας και σοφίας.

Η αναζήτηση της αλήθειας γίνεται πιο δύσκολη, αλλά και πιο αναγκαία από ποτέ. Το στοίχημα δεν είναι να υποταχθούμε στην τεχνολογία, αλλά να την εντάξουμε σε ένα πλαίσιο που θα υπηρετεί τον άνθρωπο και όχι το αντίστροφο. Μόνο τότε η συνύπαρξη ανθρώπου και μηχανής θα γίνει αφορμή για εξέλιξη και όχι για αλλοτρίωση.

Ο Γεώργιος Π. Χρούσος είναι ακαδημαϊκός – ομότιμος καθηγητής Ιατρικής, ΕΚΠΑ, πρόεδρος του Ελληνικού Ινστιτούτου Pasteur. Ο Μάριος Ζαφειρόπουλος είναι υποψήφιος διδάκτωρ Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας και Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Πατρών.